Ч. 203 (702) Львів, середа дня 12. вересня 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 10 сот. На провінції 12 сот. В занятих територіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна часопись. (Редакція: Руська ч. 3).

Виходить що дня рано кромі понеділка.

Умови передплати у Львові:	
На рік	24·— K.
„ півроку	12·— „
„ чверть року	6·— „
„ місяць	2·40 „

В краю і державі:	
На рік	52·— K.
„ півроку	16·— „
„ чверть року	8·— „
„ місяць	2·70 „

За границею:	
В Німеччині	37 мар.
В Америці	11 дол.
В инших державах	54 фр.

Поворот Митрополита.

В дорозі через Галичину.

Митрополит всів до поїзду у Відни дня 9. вересня о годині 9.45. На зелізничім дверци зібралась численно українська громада, щоби попращати Достойного Гостя. Між зібраними були: заступник голови УПР. др. Евген Петрушевич, посли Двістрянський, Левицький Лев і Василько, далі радники двора Карановичі і Дольницький, мітрат Жук, Сабат, богато духовенства і відділ українських січових стрільців з сотником Ів. Коссаком на чолі.

Митрополит віїхав в товаристві о. Патрила і військового духовника Олександра Ковальського.

О год. 4-ій рано прибув поїзд до Освенціма. Тут депутація під проводом п. Сіяка вручила Митрополитові китицю цвітів і вірнупчу адресу.

В Кракові зібралось на дверци до 500 людей, вийшов і. парох о. Урусвкий з процесією. Від української громади в Кракові повитав Митрополита член Виділу крайового Киселюк. Він говорив:

Ваша Екцеленціє — миром возлюблений Владико!

На вступі в Галицьку землю витаю Вас іменем Українців Краківської громади.

Роки фізичних і моральних мук — які по терпілисьте — не зломили Вас — і тому радісь наша що Вас знова бачимо між нами невисказано.

Всесвітна війна ще шаліє довкола нас та відай жаден народ світа не поніс, та не несе стільки жертв — що наш нарід — бо крім жертв крови, дізнав руїни матеріяльної, що переходить людську думку — дізнав і дізнає тільки кривд і мук моральних, що на їх згадку кров щіпеніє.

Та думка, що жертви ті не даром принесені, що мзда велика чекає нас — підтримує нас — а вістуном, що красша доля і конець лихоліттю недалеко — се поворот Вашої Екселенції між нас.

Так витайте межи нами — а Високий підем Вашого духа і серця, най надають відваги і сили тим мілїонам, що звертають свої очі до Вас, кріпить знеможених, ставайте в обороні покривджених, додавайте духа маловірам — а ми Ваша вірна пастза — по малим силам нашим, ділу сему будем помагати — та просити Всевишнього — най Вас нашого Найдостойнійшого Владику утримує в силі і здоровлю і славі.

Промовив ще коротко і о. Уруський. Митрополит подякував за привіт, відтак бесідував з поодинокими членами депутації. Йому вручено дві китиниці цвітів. В Дембиці витала Владику надпоручник Сіяк, почтовий урядник Пришлївський та директор народної школи Любинець і жінка українських заточенців, яких Митрополит з вікна вагону поблагословив — і поїзд помчав ся далї.

О 10 ій годині прибув поїзд до Ряшова. На стрічу Митрополита зібрала ся численно тамошна громада і процесія з Заліся, яку привів о. Камінецький. Панна Біленька вручила Митрополитови китицю з лентою, на якій була напись: „Мученикови за церков і нарід". При звуках стрійного „Многая літа" пустив ся поїзд в дальшу дорогу.

І в Пшеворську зготовлено Митрополитови сердечне приняте, а декан з Лежайська о. Карпевич виголосив гарну, щиру промову.

Парохіяни Канчуцкого деканату — говорив бесідник — розкинені на просторі кільканайцять миль зах. Галичини, заточники українські, укр. ґімназіяльна молодіж із Лежайська йдучи за пориком свойого серця виїхали тут привитати Вас сердечно. Як діти з поезії виходили до каплички молитись о щасливий поворот батька і Бог вислухав їх молетву, так ми всі — цілий український нарід через тих 3 роки в своїх церквах молив до Всевишнього о щасливий Ваш поворот, щоб Бог охоронив Вас в тяжкій неволи від всього злого, додав сили витерпіти до кінця.

І просьби дійшли до престола Всевишнього — отсе Ваше преосвященство вертає до своєї столиці, до свойого улюбленого стада, вертає неугнутий, вертає окритий честю і славою в цілім світі, вертає тогди, коли зірниця волі сходить над нашим народом. Тому так щиро, так радісно витаємо ми Вас, бо кождому здаєсь, що і він молитвами своїми причинив ся до Вашого увільнення. Однак не тілько повитати Вас прийшли ми тут, але і подякувати, подивувати за ті муки понесені за нашу св. віру, за наш український нарід — за той великий примір неустрашимої витреьалости, незломности в своїй вірі. Як город, що стоїть на верху гори, видний з далека, так той Ваш примір своїм сяєвом і світлом освітив наш край, покріпив слабих, підніс упадаючих.

Велика дяка за се Вам, Ваше преосвяченство, клонять ся перед Вами нині сї хоругви церковаї, бо Ви під їх прапором перенесли тих 3 роки мук, клонить перед Вами свої голови, серця ся молодіж, бо бачуть, що ідеали християнства живуть живі так сильні як колись в перших віках християнства, клонили перед Вами ми всі наші голови... того, які ми пізнїлї перед Вашою великою душею. Приходять мені тепер на гадку слова Марти Еванг. до Іс. Хр. сказані: „Господи, аще би Ти зді бил, не умерл або бил брат мой". Архієрею як би Ви ту були може би, також не одно зло було від нас відвернене може не умер би був не один брат ваш. „Віруй, а буде жити" казав Христос. І ми віримо, що Ви наш, найдорожший Архипастирю, словом своїм живим, духом збудите наш нарід, зберете коло себе до нового життя. Однак ми хотілиб не тілько дякувати Вам, ми хотілиб іти за Вами, наслідувати Вас, тому ще на конець просимо Вас о благословенство.

Повитане в Ярославі було прямо величаве. На дверци процесії, неперебрана товпа народу, на дахах повно людий. Всюди синьо-жовті прапори. У перве на стрічу в дорозі вийшли преставники політичних властий. Дівчата сипали цвіти під ноги, співав знаменитий хор. Явились і відпоручники з Перемишля, які вийшли на стрічу. Були се: о. кан. Мриц та пані майорова Шафранська. В Ярославі розігралась глибока зворушаюча сцена.

Стрінулись два поїзди. — В одному вертав Владика на свій престол, в другому були нещасливі виселенці з Ґміндy, яким — завдяки заходам Митрополита — позволено вернути на рідну землю. Була се превелика хвиля. Народ пхав ся до того, що вирвав його з виселенчої неволї, жінки падали на коліна, ніс ся плач радости. Поїзд рушив з місця.

За ним підносили ся руки тисяча людий, а у вікні видно було величаву стать Владики, як благословив нарід... Сердечно витали Митрополита і в Журавиці. — Та найвеличавійше випала манїфестація в Перемишли. На вбраним прапорами дверци явилась Українська Громада, політичні власти, ґенераліція, шкільна молодіж, оо. Василіяни. Гарно і коротко промовив до Митрополита еп. Др Коциловський. Промовляли ще полевий маршалок—поручник, еп. Пельчар, дир. Алиськевич і представник управи міста.

Від Мостиск здовж зелізничого шляху тягнули ся від стації до стації як довгі ленти ряди зібраного народу і процесій. Найкрасше виглядало воно в Мшані. В Городку витали Митрополита знов тисячі народу, сільский хор, а промови виголосили: о. Лиско, о. Романюк і адвокат Др Озаркевич. Депутація міщан і селян подала Митрополитови хліб і сіль, а сільські дівчата під проводом п. Бірецької вінок з колосків жита.

Промова Дра Костя Левицького.

Ваша Екселенціє! Високопреосвященний Владико!

Вертаєш по трьох роках тяжкої неволї з під російського деспота, що посягав здоптати права нашої церкви та здавати самостійне житє українського народу. Вертаєш до своєї митрополії, щоби, засївши знов на своїм престолї, розпочати нову працю для добра церкви і українського народу.

В найтяжшій хвилї житя нашого народу, коли там за кордоном ледви іскра тліла, а тут російська інвазія намагала ся знищити весь наш національний добуток, тоді Ти станув заборолом проти ворожих сусідів, що посягали на житє народу. Тебе вивезли царські посіпаки в глибину Росії як злочинця. Але житя живого народу не вбили царські деспоти. Отсе були їх послїдні судороги. Бо незабаром „розкували ся закованї люди" по сім і по тім боці кордону, впало царське правлїнє і встала воля України.

Воля України вертає Тебе, Владико, в рідний край як величну стать Мученика народнього, перед яким з подивом і пошаною стає цілий культурний світ. Дай Боже, щоби Твій поворот на волю став символом визволеня українського народу!

Коли Провидінє вислухало нашої соборної молитви і вертає Тебе в рідний край, то наші центральні українські орґанізації, витаючи Твій поворот в отсім святочнім дни радости, висловлюють непохитну надію і кріпко вірять, що в сій тяжкім лихолітю, яке переживає наш нарід, станеш кріпко в перших рядах борців за волю і права самостійного українського народу, що будеш з нами дїлити всяку долю і недолю, що будеш відбивати всякі затії супостатів, які загрожують вільне житє нашого народу на його прадїдній земли, та з нами не спочинеш, доки разом з народом не виборем лїпшої долі: воскресеня українського народу.

В імя сеї праці для добра церкви і гаразду українського народу кличемо: „Наш Митрополит нехай живе многая літа!"

Промова посла дра В. Загайкевича.

Великий день! Велика історична хвиля!

По трилїтній розлуці, по трилїтній неволї, муках і наузі гернув отсе до столиці галиц. України Князь греко католицької Церкви, найвірнійший син, опікун і добродій українського народу, що свою вірність каторжним оплатив засланєм: Преосвященний Митрополит Андрій ґраф Шептицький.

По цілій Україні, як велика і широка вона, понад ті арматами зриті, кровю зрошені, кулями засіяні поля, понад згарища і руїни сіл нащих. над звалища церков, понад могили, де спочивають тисячі синів України, що в бою, або жертвою чужого над нами володіня лягли, несеть ся зродженний в тузі, плеканий любовю, виплеканий радостю могучий поклик: вернув, вернув!

І от злетїлись, зійшли ся, хто міг, тисячі дітий Галицької України — бож закордонна Україна поклін і почесть нашому Достойному Архиереєви вже віддала, стелючи Йому під ноги сердечні жемчуги почувань волї і єдности визволеного з царських оков народа. — Зійшли ся ми, щоби повитати Його, повитати того, що терпів за свою національність і віру, за непохитність характеру, за вірність своїм переконаням, які устали на народній службі, зійшлись ми непроглядною громадою, щоби заспокоїти по-

требу сердець наших та дати висказ нашій радости що Він вже між нами, нашій безмежній до Нього любові і пошані, і щоби задокументувати перед світом єдність нашу з ідеолами за які страждав преосвященний Андрій.

Рік 1914! Се рік що розгорнув гробницю снів і мрій наших про оружну розправу з царатом, про відплату за вікові кривди заподіяні Україні, що викликав у нас голод національного визволеня, се рік зриву наших сил, підему сердець на висоту, де самою волею нації творить ся її доля, се рік надії і віри, що жертви не падуть на марно! Луна пожежі знялась на землях Галицької України, горіли села, йшов в руїну культурний і економічний добуток многих десятиліть, йшла нагальною бурею хуртовина і несла горе за горем, удар за ударом, будовала Голгофту українського мучеництва! А на тій Голгофті засніла велична постать, постать мученика за народню справу вязненого і переслідуваного російським деспотизмом. Митрополита Андрія ґр. Шептицького.

І чим-жеж то провинив ся був наш Архиєрей, чим-же був Він грізний для Царя всеї Росії, повелителя непроглядних міліонів військ, чим був небезпечний для російського імперіялістичного заливу, що на глум міжнародним конвенціям, на глум людству, по кількакратних жандарських допитах і трусах, підступивши облавою під метрополичу палату, салдати Брусілова Його арештовали і як злочинця повели у Росію, на недолю і муки в царських тюрмах Нижного Новгорода, Курська, СпасоЄфримівського Монастиря в Суздаль і в Ярославлі?

Коли до столиці князя Льва наближали ся були російські армії, коли власти, уряди, публичні діячі і взагалі хто міг, покидав хату і рідний край, щоб збутись ворожої небезпеки — тоді з отсеї св. юрської гори роздав ся був голос могучий як труби архангела, а такий успокоюючий як слова матери до дітий, що в тривозі не знають що діяти, а певний і сильний як ґранітна скеля що о неї бють бурливі фалі, роздав ся голос. Де стадо, там і пастир! І голова греко-католицької Церкви, Митрополит Андрій остав на своїм становиску, як вірний пастир свого стада, остав як опікун, дорадник, батько і надія тих, котрим судилось нести тягар російського наїзду чотирнайцятого року, а пороги митрополичої палати стали прибіжищем для всіх оставших у Львові Українців.

І ось розгриває ся траґедія української долі.

В часі, коли вороги нашого розвитку вели підпольну а то й явну роботу на знищене нашої народности і віри, кидаючи на укр. нарід в Галичині клевету якої історія людства не знає, неколькну клевету зради і коли під клич сеї клевети значилась страшними жертвами партирольсґія українського народу в Австрії, коли тут під австрійськими прапорами Укр. Січові Стрільці і тисячі українських жовнярів стелили трупами Карпацькі гори і поля Поділя, і кровю своєю давали нестертий доказ вірности українській ідеї і австрійській державі, там де засягнув ворожий наїзд сотки наших селян, священиків і виднійших діячів за вірність католицькій церкві, свому народови і австрійській державі карали наїздники лютими карами і заточенєм в замлі степи Сибіру, тоді він котрого особи теж не вшановано і кинено на него клевету, Митрополит під забором російського деспота, в присутности многих офіцирів російської армії, не зважаючи на небезпеку яка Йому грозить а вдивлений в сонце обовязку супроти свого народу, Церкви і держави, кличе в святоюрському храмі: Останьте вірні своїй греко-кат. Церкві, свому народови і державі, з якою нас доля звязала.

Чиж можемо ми нині представити собі, чим були слова достойного проповідника для тих, що в німій тривозі на нього звернені мали очи?

І ось змоглись з собою на тій св.-юрській горі дві сили: Одна: то сила царя та його ґенералів, що прийшли на підбій галицької України, і на знищене українського імени, на знесене греко-кат. церкви післали у бій міліони своїх воїнів.

А друга сила то сей Українець, Митрополит загроженої церкви, що протиставив тій перемозі лиш безконечну любов свого Народу і церкви та віру в побіду святої справи. І з нерівної тої борби наш Архиєрей вийшов побідником. Він не уляг волї царських наїздників.

Та слова доповнили міру провин нашого Архиєрея перед російськими властями. За се, що Він посмів закликати до вірности своїй церкві, цісареви і народнім ідеалам зістав Він дня 15. вересня арештований, обставлений строгим жандармським дозором, а в пять днів опісля вивезений в Росію по муки, недолю й терпіня.

Було се як-раз в само полудне... З склону святоюрської гори котив ся віз з наїженими штиками царських жандармів... а в нім вязень... Він... Архиєрей наш... гнулись на зустріч йому коліна до камяних плит... по улицях неслось здавлене ридане... тремтіли до сонця сльози, що по осиротілих котились лицях... а з воза... з воза простягалась добра батьківська рука... і благословила... благословила...

Мов під подувом вітру, що зперед століть повіяв, розгортають ся карти історії України. — Карта за картою, а всі вони записані терпінєм і кровю поколінь. Шевелить вихор по тих картах, а з них виринають якісь постаті — такі знакомі, такі дорогі, такі схожі з подією, що її тут згадуємо...

Сеж Гетьман Полуботок вирваний царем Петром з України і вязнений в петро-павлівській твердині за се, що упоминав ся в царя за свій нарід. — А там... там послідний кошовий Петро Калнишевський запроторений по зруйнованю Січи в самітній келії Соловецького монастиря — а там Тарас мучений довгими роками в сибірській неволї і цілі ряди жертв деспотизму російських царів, що копали гріб Україні, а тих, що обстоювали за її правами, вязнили по тюрмах, або вигнали в далекі землі Сибірі, Кавказу.

І на сі карти історії перейде величча стать Митрополита Андрія, що йшов слідами инших великих синів України, борців за її права. Нестерпним монументом буде сіяти та постать для сучасних і для грядущих поколінь, як історичний документ боротьби України з царською Росією, як вічний протест проти насильства всяких ворожих затій, як доказ незломности української ідеї і сили.

Тож за те, що в тяжкім тім часі Ти непохитно держав в руках своїх прапор української справи і церкви нашої, за благословене, яке з під царських баґнетів рука Твоя народови слала, за Твою трилітну неволю, злидні й терпіня, за ту грозу смерти, що весь той час над Твоїм житєм висіла, за се, що імя і особа Твоя піддержали у тім лихолїтю престіж українського імени — клонить український нарід голову до стіп Твоїх наш Архиєрею, Ти наші гордощі, Ти славо наша!

Був Ти великим сином і опікуном свого народа вже давно. Просвітно-культурна праця, якої Ти був почином і покровителем, Національний Музей, дївоча ґімназія Василіянок, Вакаційні Оселі, бурси і підмоги для бідної шкільної молодіжи, Народна Лічниця. господарська школа в Милованю, Твоя чинна солідарність з народом в політичній борбі, Твоя участь в змаганю за український університет у Львові, а відтак в твореню орґанізації Українських Січових Стрільців — ось листки лаврового вінця, який український нарід давно вже сплів довкола Твоєї скрані.

Вінець сей тепер ще красший, бо збільшений починами орґанізації, що по Твоїм увільненю Ти на закордонній поклав Україні, — сильнійший, бо зцїплений терпінєм, яке на Твоїм і на народу Твого чолї витиснула судьба послідних трьох літ, дорогоцінніймий, бо на нім сияють бриляити сліз вдяки від тих бездомних розбрившихся по таборах братів наших, що до них Ти, повернувши, перші спрямував кроки.

Вижидали ми поворту Твого, бо треба нам Тебе, треба помочи Твоєї. Важка праця жде нас під сю пору.

Сеж рішає ся доля народів світа — а між ними і доля України.

Тут в краю і в державі за ті безмежні жертви, що їх поклав наш нарід по всіх полях крівавих боїв, за ті зломані житя, знищені села і достатки, за муки Талергофу, терпіне соток тисяч семий, яких воєнна хуртовина вигнала з батьківщини і кинула на поталу безправя, побої, в нужду та голодову смерть в бездомній нудьзі, то в імя непередавнених прав української нації до господарованя і самовлади у власній хаті — ми ждали сповненя наших слушних домагань, ждали привернення нашому народови повноти його національно-політичних прав на всіх землях, де український живе нарід!

Бо надії наші не сповняють ся! Ми єсьмо свідками фатальної супроти нас політики і недоціненя ваги українського питаня зі сторони верховодячих кругів. Правний стан і фактичне положене нашого народа в державі, мимо деяких моментів вніщного значіня, погіршив ся; українське слово немов проганне з осереди публичного житя.

І ось у тих всіх справах треба нам зусиля, праці, витревалости і єдности найширших верств нашого народа, — але і Твоєї, Батьку, поради і помочи, — достойного голосу Твого нам треба.

Тож з радістю і з надією в серцях витаємо Тебе, улюблений Архиєрею, з радістю там більшою, бо Ти заславець царської перемоги, весну обнови Ти нам привозиш.

Коли Ти їхав від нас — там в Росії панована неволя, там в тій тюрмі народів стогнав у царськім закріпощеню й український велит.

Та задрожали підвалини деспотичної імперії, повалив ся в неповоротну глибінь історії престол самодержателя всеї Росії, а з його руїн, на трупі царської самовлади і беззаконія повстав фенікс свободи вольних народів. І на Україні розкувались заковані люди, засвітило сонце правди, яке Ти своїми оглядав очима.

На наших очах встає Україна! Українське питане стає питанєм цілої Европи і промощуючи собі дорогу до його полагоди, формуючи правно-політичний орґанізм української державности...

І хоч бурлива еще будучність, хоч еще великих треба буде зусиль і труду, заки при столї вольних народів самостійна засяде Україна — так одно значно певне: Не вмерла Україна і слава і воля.

У примірі нашого Архиєрея, у тім подуві весни, що йде з над Дніпра ми й ще зісталимо наші сили до дальшої борби, зміцнимо і віру нашу в незломність і безсмертність України. — А тепер ще раз клонимо голови перед Тобою, Архивладика, бож в хвилях горя і зневіри, Ти, в Твоїм серпневім посланю віщував, що нас „красша і ліпша чекає будучність“ і що „в огни сеї страшної війни вяковує ся красша для нас доля“.

Війди на престол Твій, Архиєрею!

Отворені на розтїж брами для Тебе, Володїтелю сих святих місць!

Участь У. С. Війська в привитаню Його Ексц. Митропоолита.

Як відомо, з независних від українського боку зглядів не прибула на повитане Митрополита, як було в програмі, ні почетна чета ні музика У. С. В. На двірци явила ся лишь депутація, в склад якої входили: отаман Коссак, отаман др Волошин, отаман др Гірняк. сотник Бупманюк, четар Баґан, хор. Купчинський і підхор. Біляч. Висїдаючого з поїзду Митрополита повитав от. Коссак від У. С. Війська.

Чай в митрополичій палаті.

Вечером зароїли ся комнати митрополичої палати.

Явилось понад 100 людий світської інтеліґенції і духовенства, запрошені на чай з нагоди повороту Ексцеленції Митрополита. З неукраїнських гостий явив ся Архикнязь Вільгельм, ґенеральний конзуль Гайнце, ґраф Ефдеді, ґенерал Новотни і ротмістр Льоранґ. — При входї Митрополит витав сердечно всіх і не зважаючи на втому був весь час серед гостий та розмовляв мало не з всіма. — Його ц. і к. Високість Архикнязь Вільгельм удостоїв своєю розмовою цілий ряд наших людий; особливо радо розмовляв з відпоручниками У. С. Війська, розпитуючи подрібно про орґанізацію і відносини в нашім леґіоні. — Взагалі в митрополичій палаті була незвичайно мила атмосфера, що нагадувала хвилі красшого минулого і навівала спомини про часи, коли наші Владики були не лиш для народу, — але і з народом...

Около 10-тої години в ночі розійшли ся гості, несучи зі собою спомин гарно пережитих хвиль...

Прощане Архикнязя Вільгельма.

Архикнязь Вільгельм відїхав вчера о годині 3 пополудни в товаристві свого прибічника до Відня. — На двірци зелізничім прощали достойного гостя: Ексц Митрополит ґраф Шептицький, офіціял о. Білецький, о. канонік Т. Войнаровський, відпоручники українських орґанізацій, намісник Ексц. Гуйн, командант міста Новотни, директор поліції радник Двора Райнлендер, отаман У. С. С. Гр. Коссак з офіцирською делеґацією.

Початок нової доби.

Пан Теофіль Меруновичч, гр. кат. Поляк, відомий автор статей в „Dzienniku polskim“ в часі російського наїзду, помістив в „Kurjeri Lwowskim“ (ч. 425, з 11. вересня с. р.) статю з нагоди повороту Митрополита, де читаємо: „В кождім однак разі те увязнене і вивезене Росіяна-

ми Митр. Шептицького буде становити великої ваги переломовий момент в його житю. Живемо в часах великих історичних випадків. Слід отже забути про марні передвоєнні комеражі. А саме, коли традиційно становище українського Митрополита у Львові уважаєть ся як рівнозначне з моральним проводом українського населення в нашім краю, і Українці охотно титулують своїх митрополитів „Князями“ своєї народної церкви — отже кождий, кому дорогий внутрішний мир в нашім краю, хто желає сьому краєви щасливої будучности, мусить бажати, щоби поворот Митр. Шептицького на його владичу столицю у Львові став початком нової доси в співжитю Українців з Поляками — і Поляків з Українцями. Високе становище, яке займає Митр. Шептицький дає тому силу і власть, щоби спрямувати українську справу в Галичині на нові шляхи... Нехай настане в українській справі доба спокійної, свобідної від завісти дискусії“...

Понимаємо те, що такі панове, як Теофіль Мерунович, не повинні в так поважній хвилі взагалі забирати голосу в якій-небудь прилюдній справі, а тим більше давати ради та вказівки Українцям, а з окрема українському митрополитови, ми вважемо тільки на майже рівночасний з поворотом Митрополита факт, який є як найкрасшою ілюстрацією до статі п. Меруновича.

Перед кількома днями оголосили українські часописи, що заступник правительственного комісара п. Фідлер позволив на утворене у Львові двох українських виділових шкіл, одної хлопячої, другої дівочої. Чотиромілїоновий український нарід в Австрії надармо добивав ся доси отворення в Галичині бодай одної української виділової школи. Заходи львівських Українців о утворене такої школи у Львові стрічались доси у відповідних чинників з відмовою. Аж сього року повіяло иншим вітром і ми дістали дві українські виділові школи...

На вістку про се помістив зараз краківський „Ilustrowany Kurjer Codzienny“ алярмуючу статю „O polskość Lwowa“ (ч. 249), в якій кажеть ся, що п. Фідлер не мав права давати такого позволеня, що не смів робити щось такого, що затирало би польськість міста і могло на ту польськість шкідливо вплинути.

Для успокоєня „затривоженої“ сим польської суспільности поспішив ся вчерашний „Kurjer Lwowski“ донести ось що: „Як довідуємось з компетентних сфер, радник двору Фідлер на вислоблене з боку Українців усильне жадане згодив ся тільки на переведене пробних вписів української молодіжи. Допераз по ствердженю вислідів тих вписів справа може бути представлена ухвалючим інстанціям“.

Так отже се доперва „пробні вписи“, а не створене виділової школи. А До Мерунович розписав ся вже про „початок нової доби“. Чи не за скоро?

Протиреволюція на Україні.

СТОКГОЛЬМ, 2. вересня. (У. Б). Загальна реакція в Росії прибирає головно на Україні сильно острі форми і звертаєсь безпосередно проти українського руху. Стоячий під впливами реакції полк кірасирів улаштував бандитський напад на відходячий на фронт український полк ім. Хмельницького. Два поїзди з українськими жовнірами остріловали з засідку кірасири на торі між Києвом а найблизшою стацією Боярка скорострілами. Коло 20 людий убито, близько 50 ранено. Стверджено, що сей напад на українських жовнірів був зорґанізований військовим контррозвідним бюром (рід старої охрани). В згаданім „революційнім“ бюрі працює богато галицьких і буковинських москвофілів: Геровський, Яворський, Дудикевич, Бендасюк і ин.; вони доносять на Українців і намагають ся через ріжні провокації викликати українське повстане, щоби правительство при здушуваню такого мало нагоду здушити весь український рух. На чолі протиреволюційного руху на Україні стоять російські націоналісти під проводом членів Думи Савенка і Шульгіна з їх головним орґаном „Кієвлянинъ“.

Репресії в Росії.

СТОКГОЛЬМ. „Русская Воля“ доносить, що по упадку Риґи тимчасове правительство постановило знести всяку свободу преси та позволили лише на оголошуване справоздань головної кватири і ґенерального штабу, зате заборонити оголошуваня всяких приватних коментарів і справоздань.

Державний Секретар для українських справ при петроградськім правительстві.

СТОКГОЛЬМ, 2. вересня. (У. Б.). Провізоричне правительство повідомило Укр. Ґенеральний Секретаріят про утворене становиська Українського ґенерального секретаря, котрий має посередничити між Ґенер. Секретаріятом і найвисшими російськими державними урядами. До того державного се ретаря будуть відсилані заходи і розпорядки, які будуть відносити ся до України. На становище державного секретаря предложила У. Ц. Рада звісного українського політика Славинського.

Вислід виборів до петроградської ради.

(Таб.) СТОКГОЛЬМ. Вибори до петроградської міської ради скінчені.

На 200 радних вибрано 73 соціяльних революціонерів, 70 большевиків а 44 кадетів.

Війна.

Занятє Риґи лише продовжує війну.

„Русскій Инвалидъ“, військовий російський орґан зазначує, що занятє Риґи з цілою околицею є що правда значним успіхом ворогів, але не причинеть ся до скороченя війни і до прискореня миру. Противно спричинить оно знов відтягнене кінця війни.

Дорога до Петрограду отворена.

Воєнний кореспондент часописі „Daily Telegraph“ висловлює побоюване, що „дорога до Петрограду стоїть отвором“ і що нічо не стоїть Німцям на перешкоді йти до столиці Росії. Сама столиця не укріплена, бо то що там могло би зватись укріпленями, не видержить навіть найменшого напору німецкої новочасної зброї. Супроти сего лише або скора остра зима або зглядн чисто політичні змусять вождів німецької армії зречи ся дальшого походу в сторону Петрограду. Кореспондент думає, що Росіяни навіть не зможуть ані не схочуть завзято віпоськам німецьким опирати ся. Задля сего на цілім заході панує не мале занепокоєне, бо нема сили, яка моглаб Німцям заборонити перти на схід.

Петроград безпечний?

ПЕТРОГРАД. (Ткб). Командант північного фронту ґен Клембовський підчас оногдішного виводу заявив, що колиб навіть Німцям з початком зими удалось дістати ся до Пскова, то там будуть приневолені довший час задержати ся. Висаджене на сушу ворожих війск неймовірне, бо всюди в морі та в фінському заливі наші мінові поля неушкоджені. Наші становища в Monsund могучі. Балтійська фльота і оборона побережа значно скріплені. Взагалі військові круги не уважають можливим, щоб перед весною Петроград був поважно загрожений.

Довкола папської ноти.

БЕРЛІН. (Ткб). Під проводом канцлера зібрала ся оноді вільна комісія та покінчила наради над відповідю Німеччини на папську ноту.

АМСТЕРДАМ. (Ткб). З Вашінґтону доносять: Анґлія донесла Зединеним Державам, що відповідь Вільзона на мирове предложене папи є в дусі анґлійської пропозиції, як се недавно тому заявив льорд Сеііl.

Ґенерал Гурко видалений.

СТОКГОЛЬМ. Ген. Гурка видалено з Петрограду. Відставлено його під ескортою до Торнео.

Французькі соціялісти за дальшою війною.

ПАРИЖ. (Аґ. Аваса). Ґрупа зединених соціялістів в парляменті приняла резолюцію Реноделя, що заявляєсь за участю в правительстві народної оборони в дусі енерґічного веденя війни далі і республиканської політики, приноровленої до робітничих інтересів.

Причини пораженя під Риґою.

ПЕТРОГРАД (Ткб.) З міродатної сторони доносять: Катастрофа Риґи не прийшла ненадійно. Корнілов вже в часі московської конференції передбачував її можливість. По дотеперішним відомостям катастрофу належить приписати могучій акції Німців та діяльности їх артилерії. В кождім разі в часі відвороту з під Риґи занотовано поодинокі випадки, що військові відділи покинули свої становища, що злові що вплинуло на перебіг операцій.

Одначе треба зважити, що фронт під Риґою був знаний з того, що дезорґанізація була там найбільша.

Огляд воєнного положеня.

На фронті Риґи Росіяни щораз дальше уступають. Німці посунулись вже яких 70 км. вперед. Преса антанту жадає для Росії помочи та домагаєть ся обсадженя Петрограду своїми військами, щоб не допустити до занятя столиці Німцями.

Більша часть коаліційної преси робить Росії важкі закиди на тему трусливости XII. армії, а російське правительство постановило навіть ту армію з військових лист вичеркнути.

Тимчасом центральні признають повну хоробрість XII. армії, а відступлене її уважають потребою залізної конечности. Війська XII. російської армії були приготовані на німецький наступ та складали ся з 15 дивізій, знаменито заосмотрених у воєнний матеріял. Уступили вони, побоюючись окруженя німецькими силами, що ділали на суші і морю.

Над Сочею не прийшло до більших боїв з виїмком Монте Сан Ґабріеле, де Італійці сильно окопують ся. В Карнатії наші пробоєві стежі завдали неприятелеви важкі втрати на горі Грамуда. В Тиролі одна з розвідних стеж вдерла ся до ворожого становища, знищила його й привела як полонених 3 офіцирів 150 жовнірів та здобула два скорострілн.

На фронті архик. Йосифа перейшли оноді по сильним артил. приготованю російські та румунські курінї до приступу на здобуті нами становища. Їх відперто з великими втратами.

В Македонії розвиваєть ся живійша боєва діяльність. Французи, Росіяни й Італійці заатакували великою перевагою наші війська, які були приневолені уступити до приготованих становищ.

На заході крім невдалого ворожого наступу в лісі Chaune, не було ніякої воєнної діяльности.

НОВИНКИ.

— **Скликанє Ради державної.** Президент Грос скликав засідане палати послів на второк дня 25. вересня. На дневнім порядку є буджетова провізорія.

— **Депутації у Митрополита.** Ві второк дня 11-ого вересня від 11-ої години перед полуднем принимав Митрополит депутації від всіх українських товариств і орґанізацій.

— **Воєнний уряд надзірний** (Kriegsüberwachungsamt) зістав — як повідомив мін. Тоґенбурґ Конституційну комісію — розвязаний, а утворено на його місце при міністерстві війни, раду з ґенералом і адміністраційним урядником на чолі.

— **Ново здобуґий терен.** Під таким заголовком приносить „Kuryer Codzienny“ допись

з станиславівського повіту, в якій нарікаєсь на те, що хоч повіт був цілий рік в области фронту і ворог безоглядно все реквірував і рабував, хотяй поля неуправлені і населене зовсім зруйноване, мимо того заповіли власти сейчас по приході реквізиції, а ріжні централі вивозять звідти масово середники поживи. А підчас того зачинає шаліти між населенем голод, червінка, тиф і т. д.

— **Конґрес кадетів і Установчі Збори.** З Петрограду доносять: Після „Нового Времени“ настановили кадети до Установчих Зборів 25 кандидатів. Звісні імена є слідуючі: кн. Долґоруков, Маклаков, Мануїлов, Мілюков, Родічев, кн. Шаховской і Шінґарев.

— **Епископ Никон.** Б. посол до Думи, красноярський епископ Никон, заявив, що з днем 1. вересня скидає священичі ризи і лишаєсь лише Миколаєм Миколаєвичем Бессоновим. Крок свій пояснює підставними мотивами свого відношеня до урядової церкви.

— **Іменоване.** Директор української ґімназії у Відни, проф. Юліян Левицький іменований директором української ґімназії в Тернополі.

— **Російські церковні школи.** Після петроградської „Рѣчи“ зарядила шкільна рада синоду, згідно з роспорядком тимчасового правительства відносно до церковних шкіл, сейчасову передачу монастерських і церковних шкіл міністерству просвіти.

— **Польські жиди в Голяндії.** Союз польських жидів в Голяндії відбув недавно збори, на яких ухвалено, що проґрамою нової орґанізації є: Независима польська держава, цілковите рівноуправнене польських жидів, демократизація підставних законів і забезпека прав народів на підставі народної автономії.

— **Успокоєне в польських леґіонах.** Поволи приходить у відділах польських леґіонів успокоєне, на яке в першій мірі вплинула прихильна постава ґен. Шіллінґа.

— **Що небудь зробимо, буде зле зроблене.** Під таким заголовком приносить краківський „Il. Kuryer Codz.“ гадки посла до німецького парляменту Готгайна про Польщу. Каже він, що бриґад. Пілсудські стоїть під закидом тайних зносин з ворогом. Доходить до заключеня, що яке небудь булоб полагоджене польської справи державами осередними, все оно буде хибне. Бо Поляки хотять сього зараз, а се з огляду на мирову конференцію неможливе. Оголошене независимости Польщі російською революцією спричинило, що Поляки є переконані, буцім то они не потребують оглядатись на центральні держави. Треба на всякий случай знести границі між обома окупаціями, а заряд віддати в руки польського міністерства. Се однак не буде виключати, що з браку сил фахових лишить ся богато урядників з рамени властий окупаційних. Границі будучої Польщі рішить мирова конференція, отже не можна тепер ще нічого певного сказати. Певне є ще границі не посунуть ся на область, що є державною власністю Німеччини.

— **Кандидатура Дашинського.** Як доносить онодішна „Neue fr. Presse“, парлямент збере ся доперва в половині жовтня. Причиною такого спізненя сходин парляменту мають бути відносини в польськім Колі. Кандидатура Дашинського на презеса Кола має поважні виґляди, бо консерватисти, поставлені перед альтернативою: Гломбінський чи Дашинський, віддадуть свої голоси радше на останнього. З огляду на минувшість польського Кола являєть ся кандидатура п. Дашинського — каже „N. fr. Prosse“ — правдивою сензацією дня.

— **Вуглеве обманство.** В липни с. р. зачала оголошувати в львівських часописях фірма Товарніцкі і Сп., що за 12 кор. за 100 кґ. доставляє довільну скількість вугля перед зимою. Зачало зголошуватись маса сторін. В серпни знов оголосив Товарніцкі, що потрібний запас вугля вже закупив та зачне спроваджувати з вуглевої централі у Відни та Кракові. Знов посипалось богато замовлень. Але перечила його оголошеня на його нещастє львівська поліція тай здивувалась, що десь істнують вуглеві централі у Відни та Кракові. Переведено ревізію і арештовано п. Товарніцкого і його секретара. Показалось, що напомпували они 239 сторін на около 60.000 корон. Замітне, що Товарніцкі зібравши готівку купив собі у Львові каменицю.

— **Друкарня почаївського монастиря.** Після „Нового Времени“ друкарню славного монастиря в Почаєві, який в часі царського режіму творив осередок русифікаційного руху, передано недавно Українській Центральній Раді.

ОПОВІСТКИ.

Середа, дня 12. вересня 1917.

Нині: 12. вересня гр.-кат. Александ., Пав., римо-кат. Ґвідона.

Завтра: 13. вересня гр.-кат. П. п. Пр. Д. римо-кат. Евгенії.

З німецького звідомленя.

З дня 10. вересня.

На східнім фронті:

Фронт баварського князя Леопольда:

Між російськими і нашими становищами від моря аж до Двини численні сутички передних відділів. Ми взяли бранців.

Наступи російських відділів в лісистій области на північ від Гусятина і над долішним Збручем відперто.

Фронт ґенерала полковника арх. Йосифа:

В північно-східнім кутику Буковини перейшли Росіяни до наступу, досягнули лиш східних окраїн Солоки.

Між долинами Тротуша і Ойтоз не повторював неприятель дотепер своїх безуспішних наступів.

Жадайте всюди „Українського Слова“!

Рекламації вільні від почтової оплати. Рукописі приймаєть ся лиш оплачені, а звертаєть ся тільки важнійші застережені. — „Українське Слово“ продають всі бюра по цілім краю.

Адреса редакції, адміністрації й експедиції: ЛЬВІВ, ул. Руска ч. 3.

Ціна оголошень:

За оголошеня числимо за одношпальтову стрічку або її місце 40 сот. Надіслане 60 сот., за стрічку а в оповістках 80 сот., в редакційній части 1 К. Звідомленя про вінчаня, заручини і т. д. 1·50 К. за стрічку найменше 4 К. Дрібні оголошеня за слово 10 сот., найменше 60 сот. Слова товстим або розстріленим друком числимо подвійно. Сталі оголошеня за окремою умовою. — За зміну адреси платить ся 50 сот.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

Видає і відвічає за ред.: Др. Сидір Голубович. Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.

